

~
~ ~ ~ ~
~ ~ ~ ~
~ ~ ~ ~
~ ~ ~ ~

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України

вул. Лютеранська, 28а, оф. 1

01024, Київ, Україна

тел. +38 044 290 47 37

info@feao.org.ua

www.feao.org.ua

www.facebook.com/feao.vru/

У публікації проаналізовано відношення депозитів з нульовим рухом коштів до доходів, видатків та офіційних трансфертів бюджетів, які здійснювали такі вкладення у відповідні періоди. Приділено увагу особливостям управління такими депозитами в розрізі обласних бюджетів, бюджетів міст обласного підпорядкування, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад та сіл.

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України створено в межах проекту, що імплементується консорціумом партнерів, адмініструється Вестмінстерською фундацією за демократію (WFD) та фінансується програмою «Підтримка реформи управління державними фінансами» Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) за дорученням Федерального Міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини (BMZ) та Міністерства Великої Британії з питань міжнародного розвитку (DfID).

Завдання Офісу полягає в посиленні ефективності та якості економічного та фінансового законодавства, яке розробляє й ухвалює Верховна Рада України, та підвищенні використання наявної в Україні фінансової інформації для здійснення ефективного нагляду за діяльністю уряду.

Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук тексту необхідно отримати на пряму від власників прав.

Підготувала: к. е. н. Анна Корнилюк.

За загальною редакцією В. М. Мазярчука.

Думки, висловлені в матеріалах авторів, необов'язково відображають точку зору ОФЕА, його працівників або представників наглядової ради.

Автори не є співробітниками, не консультують, не володіють акціями та не отримують фінансування від жодної компанії чи організації, яка мала б користь від цього матеріалу, а також жодним чином з ними не пов'язані.

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2019

Вступ

Процеси децентралізації зумовили значне зростання фінансових ресурсів місцевих бюджетів, як і збільшення депозитних вкладів ОМС. У попередніх дослідженнях було проаналізовано динаміку розміщення депозитів, за якими не здійснювався рух коштів, у розрізі областей та типів бюджетів¹. Зазначимо, що під депозитами, за якими не здійснювався рух коштів, ми розуміємо такі вклади, за якими, за даними Державної казначейської служби України, не було повернуто коштів з моменту їх розміщення (далі – депозити).

На 1 грудня 2018 року залишок депозитів, за якими не здійснювався рух коштів, становив 7 млрд грн (55%), що може свідчити про неефективне управління вільними грошовими ресурсами.

Це дослідження спрямоване на порівняння обсягів таких депозитів із показниками доходів та видатків бюджетів та має на меті виявлення тенденцій управління такими депозитами в розрізі типів ОМС.

Для дослідження були використані дані Державної казначейської служби України про депозити та порталу «Open Budget» про доходи, видатки та офіційні трансферти відповідних бюджетів. На основі отриманих даних було розраховано такі показники:

- D/D_m – відношення депозитів, розміщених у відповідний місяць, до доходів, отриманих за цей місяць;
- D/D_z – відношення депозитів, розміщених у відповідний місяць, до загальних доходів, отриманих з початку року по відповідний місяць включно. Використання цього показника зумовлено тим, що вкладення можуть здійснюватися за рахунок доходів, отриманих у попередні періоди року;
- D/V_m – відношення депозитів, розміщених у відповідний місяць, до видатків, здійснених за цей місяць;
- D/T_z – відношення депозитів, розміщених у відповідний місяць, до загальних офіційних трансфертів, отриманих з початку року по відповідний місяць включно.

У таблицях наведені медіанні значення розрахованих показників.

Вибір горизонту дослідження (I півріччя 2018 року) зумовлений двома причинами: по-перше, у цей період було розміщено понад 70% депозитів з нульовим рухом коштів у 2018 році, по-друге, саме кошти, вкладені у перші шість місяців та зняті з рахунків лише у грудні, можуть потенційно вказувати на неефективне управління вільними фінансовими ресурсами. Розміщення коштів у II півріччі, на нашу думку, більше свідчить про активне управління грошовими ресурсами.

¹ Обсяги депозитів ОМС з нульовим рухом коштів у 2018 році. Режим доступу:

<https://feao.org.ua/products/obsyagi-depozitiv-oms-z-nulyovim-ruhom-koshtiv-u-2018-rots/>

Обсяги та динаміка залишків депозитних коштів місцевих бюджетів у 2016–2018 рр. Режим доступу:

<https://feao.org.ua/products/local-deposits-2016-18/>

Депозити органів місцевого самоврядування у 2016–2018 рр. Режим доступу:

https://feao.org.ua/products/depozyty_oms_2016-18/

Аналіз співвідношення депозитів до показників обласних бюджетів

Станом на 1 грудня 2018 року обсяг депозитів обласних бюджетів становив 4,1 млрд грн, 2,5 млрд з яких належать депозитам Донецького ОБ. Окрім того, депозити розмістили ще 10 ОБ: Вінницький, Волинський, Дніпропетровський, Житомирський, Львівський, Полтавський, Рівненський, Тернопільський, Харківський та Чернігівський.

Таблиця 1

Співвідношення депозитів до показників обласних бюджетів

Місяць	Д/Д_м	Д/Д_з	Д/В_м	Д/Т_м
січень ²	124%	124%	156%	145%
лютий	7%	3%	7%	4%
березень	3%	2%	4%	2%
квітень	4%	1%	5%	1%
травень	2%	0%	2%	0%
червень	1%	0%	1%	0%

Дані, наведені в таблиці, свідчать, що досліджувані депозити становлять незначну частку фінансових ресурсів обласних бюджетів, а отже, відіграють роль швидше резерву та слугують джерелом отримання процентного доходу. Так, частка депозитів до здійснених доходів поступово зменшувалася від 7% у лютому до 1% у червні, аналогічна тенденція спостерігається і за показником відношення депозитів до помісячних витрат. Окрім того, офіційні трансферти не відіграють значної ролі у формуванні депозитів. Виняток становить Донецький ОБ з аномально високими депозитними вкладеннями, на які ми звертали увагу в попередніх дослідженнях. Очевидно, що їхнім джерелом є депозити, зняті з рахунків у грудні.

² Лише депозити Донецького ОБ.

Аналіз співвідношення депозитів до показників бюджетів міст обласного підпорядкування

Станом на 1 грудня 2018 року обсяг депозитів бюджетів міст обласного підпорядкування становив 2,5 млрд грн, їх розмістили 42 ОМС. Лідерами за розміщеними депозитами є:

- МБ Львова – 540 млн грн (розміщено щомісяця в I півріччі, у серпні та листопаді);
- МБ Миколаєва – 300 млн грн (розміщено одноразово в березні);
- МБ Дніпра – 200 млн грн (розміщено в II півріччі – у серпні, жовтні та листопаді).

Таблиця 2

Співвідношення депозитів до показників бюджетів міст обласного підпорядкування

Місяць	Д/Д_м	Д/Д_з	Д/В_м	Д/Т_м
січень	23%	23%	48%	53%
лютий	10%	5%	11%	8%
березень	15%	6%	16%	12%
квітень	7%	2%	7%	4%
травень	8%	2%	10%	4%
червень	2%	0%	3%	1%

Дані, наведені в таблиці 2, дозволяють виявити тенденції управління депозитами бюджетів міст обласного підпорядкування. По-перше, високу частку розміщених вкладів у доходах у перший місяць року забезпечують депозити минулого року. Це підтверджує гіпотезу, що ОМС мають певну частину вільних фінансових ресурсів, що протягом кількох років фактично безперервно лежать на вкладних рахунках, слугуючи своєрідною подушкою безпеки та додатковим джерелом доходу. По-друге, як і у випадку бюджетів областей, спостерігається тенденція до зменшення частки депозитів у доходах та витратах протягом I півріччя, хоча значення досліджуваних показників дещо вищі порівняно з ОБ.

Аналіз співвідношення депозитів до показників бюджетів районів та районів у містах

Станом на 1 грудня 2018 року обсяг депозитів бюджетів районів та районів у містах становив 159 млн грн, їх розмістили 25 ОМС. Лідерами за розміщеними депозитами є:

- РБ Корсунь-Шевченківський – 21 млн грн (розміщено один раз у січні);
- РБ Бровари – 20 млн грн (розміщено один раз у липні).

Таблиця 3

Співвідношення депозитів до показників бюджетів районів та районів у містах

Місяць	Д/Д_м	Д/Д_з	Д/В_м	Д/Т_м
січень	29%	29%	32%	37%
лютий	11%	9%	17%	10%
березень ³	1%	0%	1%	0%
квітень ⁴	27%	5%	29%	6%
травень	7%	1%	7%	1%
червень	6%	1%	6%	1%

Дані, наведені в таблиці 3, загалом підтверджують тенденції попередніх проаналізованих типів бюджетів – із високими частками депозитів у доходах і витратах у січні та поступовим різким їх скороченням у наступні місяці. Загалом для бюджетів районів медіанні значення частки депозитів у бюджетах коливалися від максимальних значень у січні на рівні 29% до мінімальних значень у червні на рівні 6%.

³ У березні розмістив депозит лише РБ Кельменецького району.

⁴ У квітні розмістив депозит лише РБ Гуляйпільського району.

Аналіз співвідношення депозитів до показників бюджетів сіл

Станом на 1 грудня 2018 року обсяг депозитів бюджетів **сіл** становив 144 млн грн, їх розмістили 44 ОМС. Лідерами за розміщеними депозитами є:

- СБ с. Лозуватка – 6,8 млн грн (розміщено одноразово в травні);
- СБ с. Дударків – 6,7 млн грн (розміщено одноразово в липні).

Таблиця 4

Співвідношення депозитів до показників бюджетів сіл

Місяць	Д/Д_м	Д/Д_з	Д/В_м	Д/Т_з
січень	472%	472%	1453%	1331%
лютий	208%	91%	627%	358%
березень	243%	82%	492%	1150%
квітень	265%	63%	650%	692%
травень	98%	22%	232%	164%
червень	98%	13%	174%	779%

Дані, наведені в таблиці 4, різко контрастують з аналізованими показниками в розрізі бюджетів вищих рівнів, що вказує на абсолютно інші підходи до управління депозитними вкладками бюджетів сіл. Так, розміщений обсяг вкладів у декілька разів перевищує отримані доходи в січні-квітні та дорівнює їм у травні та червні. Аналогічна ситуація з видатками, обсяги яких у декілька разів менші за розміщені вклади за аналізований період. Привертає увагу також співвідношення розміщених депозитів до офіційних трансфертів, з чого можна зробити висновок, що вони не є критично важливим джерелом фінансування бюджетів сіл. На нашу думку, така політика управління грошовими ресурсами може свідчити про брак у представників ОМС сіл навичок управління вільними грошовими ресурсами, які значно зросли після децентралізації.

Аналіз співвідношення депозитів до показників бюджетів ОТГ

Станом на 1 грудня 2018 року обсяг депозитів бюджетів **ОТГ** становив 242 млн грн, їх розмістив 31 ОМС. Лідерами за розміщеними депозитами є:

- бюджет ОТГ Новолатівська – 35 млн грн (розміщено в березні та серпні);
- бюджет ОТГ Глибочиця – 10 млн грн (розміщено одноразово в лютому);
- бюджет ОТГ Чкаловська – 10 млн грн (розміщено одноразово в березні).

Таблиця 5

Співвідношення депозитів до показників бюджетів ОТГ

Місяць	Д/Д_м	Д/Д_з	Д/В_м	Д/Т_з
січень ⁵	101%	101%	8%	168%
лютий	29%	15%	39%	103%
березень	79%	25%	117%	129%
квітень	25%	6%	31%	12%
травень	90%	20%	97%	61%
червень	16%	4%	20%	10%

Дані, наведені в таблиці 5, свідчать про неоднорідність стратегії управління депозитами в розрізі ОТГ. На відміну від бюджетів сіл, у цілому обсяги вкладень не перевищують доходи та видатки в помісячному розрізі, проте аналізовані показники є вищими за відповідні для бюджетів областей та міст обласного підпорядкування. Високі показники березня пояснюються розміщенням значних обсягів вкладів ОТГ Новолатівська та Чкаловська.

⁵ Депозит було розміщено лише ОТГ Лиман.

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
тел. +38 044 290 47 37
01024, Київ, Україна
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2019
Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук
тексту необхідно отримати напряму від власників прав.